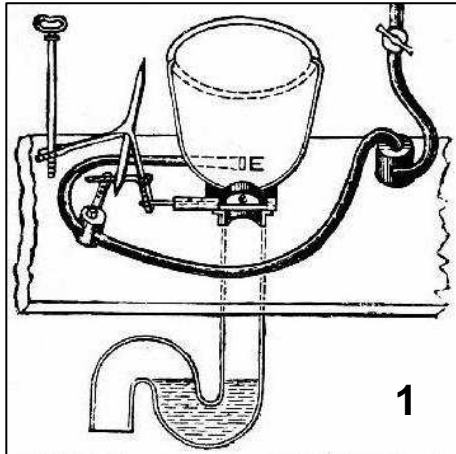

Obyčejné WC

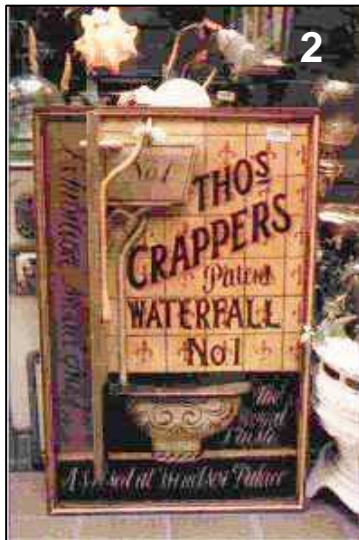
Ne nadarmo se říká, že kulturnost národa se pozná podle stavu toalet. WC patří mezi

samozřejmá zařízení, která nejlépe oceníme, když je nemáme k dispozici. Faktické údaje v tomto dílu rubriky (prosím, necht' čtou opatrně majitelé slabších žaludků) vycházejí většinou z pozoruhodného vystoupení Dr. Bideswara Pathaka, Ph.D., D.Litt., na mezinárodním sympóziu o veřejných toaletách (The International Symposium on Public Toilets) v Hong Kongu zveřejněného s autorovým svolením na Internetu (rok neuveden).

Záchody tvoří v historii lidstva předěl mezi řádem a nepořádkem, mezi zdravým a chorobným prostředím. Ve vlasti Dr. Pathaka, v Indii, vyprodukuje lidé denně 900 miliónů litrů moči a 135 miliónů kg

pevných exkrementů. Přitom tamní hygienická zařízení jsou naprosto neadekvátní a stále hrozí nebezpečí infekce. 600 z 900 miliónů lidí vyměšuje volně. Jen 30 % městské a 3 % venkovské populace má možnost použít splachovací záchod. Je to paradoxní, protože staří

Indové byli v tomto ohledu velice vyspělí.

WC – Water Closet je vynálezem velmi starým. V Harappě, staroindickém městě (pozůstatky 62 km od města Ahmedabadu na západě Indie) měli obyvatelé splachovací záchod v každém domě a navíc vyspělou kanalizaci již 2500 let př. n. l. Archeologové potvrzují výskyt sedacích toalet také v Egyptě (2100 př. n. l.). 2000 let př. n. l. měli luxusní WC Číňané (kamenné sedátko s opěrkami pro ruce). Staří Řekové si ulevovali mimo dům, nebyly nalezeny žádné pozůstatky toalet v domech. Ve starém Římě byla WC jako součást lázní neobyčejně společenským zařízením (potvrzují z vlastních zkušeností nabytých na několika místech). Dochované

pozůstatky vypadají asi tak, že v dlouhé mramorové desce (jistě prohřáté teplým jižním sluncem) byla řada otvorů. Pod touto toaletou proudila korytem voda a odnášela nečistoty. Zaujalo mě, že otvory byly poměrně malé a umístěné velmi (ale opravdu velmi) blízko u sebe. Měly tvar větší klíčové dírky, podrobnosti nebudu rozvádět... Při hostinách přinášeli otroci stříbrné nádoby.

Období 500 – 1500 n. l. představuje dobu temna v oblasti hygieny. Odpadky a exkrementy byly prakticky všude, značné množství jich odnášely řeky. Byla to doba nočníků, žump a prevětů, z nichž odpad volně padal do hradního příkopu podél zdi. Hygienické návyky se odrážejí v dobové povídce, v níž mladá lady svolila, aby ji nápadník uchoпил za ruku. Mladík však pocítil naléhavou potřebu, pominul fakt, že drží za ruku dámu a začal si... ulevovat. Omluvil se slovy: „Odpusťte, madam, v mém těle toho bylo již příliš mnoho a mohla se přihodit velká neslušnost...“

THOMAS CRAPPER & CO.'S
Sanitary Specialities.

IMPROVED LAVATORY BASIN.

White Ware, fitted with combined Overflow and Waste, and 4 Standard Slow-down Valves... £ 10 6
Placed Porings, Batts... 0 8 6

ELASTIC VALVE GLOBET.

No. 38... Valve Closet, with white china dish with gold lines, and handle, white wash flaring rim base, 1 in. supply valve, copper air regulator, complete as shown. £ 3 0 6
If with 1 1/2 in. valve... 0 3 6
" Ornamental Basin... 0 3 6
" White and Gold Basin... 0 8 9
" Box Standard Inside... 0 4 9
" Box fitted with Brass Top... 0 0 3
" Box fitted with brass to connect Ventilating Pipe... 0 3 9
" 4 in. outlet... 0 7 9

IMPROVED SYPHON Water Waste Preventer.

Cap line 9 Gallon Storage Water Preventer, with Trapped Inlet Valve, and Sliding Air Tubes, and Brass Chain and Chain Pulley... £ 4 4
Ditto, 3 gallon ditto... 1 3 4

50, 52, & 54, MARLBOROUGH ROAD, CHELSEA, LONDON, S.W.

Moderní WC je aristokratického původu. Za vynálezce je pokládán Sir John Harrington (1596), kmotřenec anglické královny Alžběty (o níž se říkalo, že je nadměrně čistotná, neboť se koupe jednou měsíčně, ať to potřebuje, nebo ne...), který zkonstruoval toaletu pro Její Veličenstvo. Prototyp používali oba, více jich autor nevyrobil. Jeho vynález se nerozšířil, doma není nikdo prorokem. Přežívaly nočníky, žumpy a latríny. Harringtonův vynález se ujal spíše ve Francii. Věkem toalet bylo až století osmnácté. Znovu přišla ke cti Harringtonova myšlenka a dočkala se celé řady zlepšení (zdokonalení splachování, omezení zápachu – sifon atd.). Na obr. 1 je „ventilové“ WC z roku 1775, jehož autorem je Alexander Cummings. Někdy se uvádí jako vynálezce novodobého WC Londýňan Thomas Crapper, 1836? – 1910 (obr. 2 a 3 – bez čísla). Zabýval se zpracováním olova a měl několik patentů souvisejících se sanitární technikou. WC však rozhodně nevynalezl. Novodobý splachovací záchod má pozoruhodné dějiny, kterých je zde možno se jen letmo dotknout. Zájemce o hlubší ponor (myslím do problematiky!!!) odkazují na uvedenou internetovou adresu, z níž se dostanete na další zajímavé stránky (dozvíte se např., že roku 1859 obdržela královna Viktorie pozlacenou toaletu, kdy vzniklo dělení na „Pány“ a „Dámy“, kdo vynalezl toaletní papír apod.).

Použito:

<http://inventors.about.com/science/inventors/gi/dynamic/offsite.htm?site=http://www.theplumber.com/closet.html>

Ing. Josef Gruber

Publikováno ve Zpravodaji SPŠ strojnické, Plzeň v lednu 2001.